

Также по нашему мнению можно внести изменения в систему налогообложения и не облагать компенсационные и стимулирующие выплаты и иные компенсации ИПН, а внести эти суммы обложения в вычеты из КПН.

7. На основе сравнения положений по оплате отпусков по беременности и родам в России и в других странах мы считаем, что для того, чтобы и в РК была поддержана политика при росте населения за счет повышения рождаемости необходимо внести следующие изменения в Трудовой Кодекс РК, а именно:

- внести дополнение статьи 28 ТК РК в пункт 1, обязывающее всех работодателей доплачивать пособия по беременности и родам, в случае, если оно превышает установленный на сегодня предел оплаты в 10 МЗП;

- внести дополнение в Закон РК «Об обязательном социальном страховании», обязывающее государство выплачивать пособие по беременности и родам в размере 10 МЗП;

8. Изучив аудиторскую проверку расчетов по оплате труда можно сделать вывод о том, что успех аудиторской деятельности определяется не техническими процедурами и приемами, а опытом, эрудицией и квалификацией аудитора, то всеобъемлющей регламентации всех сторон аудиторской деятельности, которая относится к творческой деятельности, в принципе не может быть. Даже используемые в мировой практике аудиторские стандарты не навязывают аудитору конкретные приемы и процедуры, а лишь рекомендуют определенную последовательность действий.

Литература:

1. Гражданский кодекс Республики Казахстан
2. Инструкция по применению Генерального плана счетов бухгалтерского учета финансово-хозяйственной деятельности субъекта
3. МСФО 19 «Вознаграждения работникам»// комитет по международным стандартам бухгалтерского учета

Kalabukhova S.V.

PhD, Professor

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Ukraine

ACCOUNTING ANALYSIS METHODOLOGY FOR BUSINESS ENTITY

Калабухова С.В.

к.е.н., професор

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

МЕТОДОЛОГІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО АНАЛІЗУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

In the article the methodology of economic activity analytical researches through the prism of the information economy postindustrial society has been disclosed. The complex logical and epistemological methods which provide research causal changes in business entities economic activity has been generalized. These changes displayed through information flow, directed to the interested user for making decisions.

Keywords: *decomposition, comparison, modeling, elimination, visualization, extrapolation*

В статті розкрито методологію аналітичних досліджень господарської діяльності через призму інформаційної економіки постіндустріального суспільства. Узагальнено

сукупність логіко-гносеологічних способів дослідження причинно-наслідкових змін господарської діяльності суб'єктів господарювання, що відображені через інформаційний потік, спрямований до зацікавленого користувача для прийняття рішень.

Ключові слова: *декомпозиція, порівняння, моделювання, елімінування, візуалізація, екстраполяція*

Бухгалтерський аналіз трактується як система спеціальних знань для дослідження причинно-наслідкових змін господарських операцій економічних суб'єктів з обміну цінностями за звітний період з урахуванням дотримання принципу безперервності діяльності. Мета бухгалтерського аналізу полягає у наданні релевантної інформації про зміни у господарській діяльності протягом звітного періоду для забезпечення прийняття адекватних підприємницьких рішень власниками та адміністрацією економічної одиниці. Предметом бухгалтерського аналізу є обліковий інформаційний потік про характер господарських операцій, їх обороти та кінцеві сальдо на звітну дату, що виникають в результаті безперервності підприємницької діяльності суб'єктів господарювання.

Методологію бухгалтерського аналізу необхідно розглядати з врахуванням принципу дуалізму пізнання дійсності, а саме двоїсто: як спосіб досягнення мети бухгалтерського аналізу (форму руху наукового пізнання) та як спосіб проникнення в предмет бухгалтерського аналізу (зміст руху наукового пізнання). В основу методу бухгалтерського аналізу як способу досягнення мети покладається спосіб декомпозиції життєвого циклу облікової інформації, тому що в основі аналізу як наукового методу пізнання завжди лежить декомпозиція. Визначення методу бухгалтерського аналізу як способу проникнення в предмет пропонується сформулювати так – це сукупність логіко-гносеологічних інструментів дослідження причинно-наслідкових змін господарської діяльності суб'єктів господарювання, що відображені через інформаційний потік, спрямований до зацікавленого користувача.

До теперішнього часу у сфері аналізу господарської діяльності розвиток методології аналітичної діяльності та аналітичних досліджень відбувається через призму індустріального суспільства у напрямку комплексного пошуку резервів матеріальних ресурсів на етапах життєвого циклу виробництва і реалізації продукції. Перехід до постіндустріальної фази суспільного розвитку зумовлює необхідність розробки нової методології дослідження економічних процесів. Відтак, основну ідею трансформації методології аналізу господарської діяльності в інформаційній економіці постіндустріального суспільства сформульовано у тому контексті, що предметом науки визнаються інформаційні потоки, що циркулюють у обліковій системі управління підприємством, а стратегія наукового дослідження предмету будується на звуженні застосування технології “аналізу від досягнутого рівня виробництва” і розширенні застосування технології, побудованої за принципом “аналіз від поставлених цілей управління”.

До ключових предметних категорій методу бухгалтерського аналізу відносяться: показники, фактори та резерви. Показники виконують три функції:

пізнавальну, управлінську і стимулюючу. Пізнавальна функція показників полягає в тому, що вони характеризують *стан* підприємницької діяльності. Управлінська функція показників означає, що вони завдяки аналізу *відхилень* забезпечують контроль за безперервністю діяльності. Сутність стимулюючої функції показників полягає в тому, що вони дають змогу *порівняти* досягнуті результати з результатами конкурентів.

Систематизація показників бухгалтерського аналізу повинна відбуватися відповідно до плану рахунків бухгалтерського обліку. Характерною особливістю такого підходу є можливість здійснювати аналіз в логічній послідовності кругообороту капіталу дедуктивно або індуктивно. Фактори функціонування суб'єкта господарювання трактуються як явища в його зовнішньому і внутрішньому середовищі, на появу яких суб'єкт управління повинен безпосередньо реагувати циклами управління ретроспективно та перспективно. Резерви визначаються як інформація про всі (минулі та майбутні) невикористані можливості суб'єкта управління щодо підвищення ефективності діяльності підприємства у відповідь на вплив факторів.

В основу розробки елементів методу бухгалтерського аналізу покладається судження, що бухгалтерський облік є регламентованою міжнародними стандартами системою інформаційного типу, що забезпечує внутрішні та зовнішні комунікації суб'єктів господарювання в глобальному середовищі, а аналіз господарської діяльності є "інтелектуальною технологією" створення релевантної інформації для забезпечення прийняття якісних управлінських рішень. Відтак, до елементів методу бухгалтерського аналізу включено такі способи досягнення мети дослідницького процесу: верифікація, формалізація, порівняння, моделювання, параметризація, елімінування, візуалізація, екстраполяція.

Виконання аналітичних процедур в бухгалтерському аналізі ґрунтується на таких десяти принципах: принципі цільової орієнтованості на інформаційні потреби користувачів; принципі обережності до змісту вхідної інформації; принципі програмування локальних цілей аналізу, очікуваних результатів, доступних часових та інформаційних ресурсів; принципі розгортання «від загального до часткового»; принципі оцінки аномалій значних відхилень показників; принципі системності індикаторів; принципі адекватності аналітичного інструментарію; принципі прийнятної точності в розрахунках; принципі акцентованості висновків; принципі критичності до результатів аналітичних процедур як незаперечних аргументів для прийняття управлінських рішень.

Складові методики бухгалтерського аналізу включають: формулювання аналітичних завдань для підготовки і проектування варіантів рішень управлінських проблем суб'єкта господарювання; формування системи аналітичних показників за топологічними ознаками управління підприємством; моделювання системи факторів та резервів розвитку господарської діяльності підприємства; підготовка інформаційної бази аналізу на основі систематизації інформаційних облікових потоків підприємства згідно стратегічного бачення

розвитку підприємства; вибір інструментарію аналітичного дослідження інформаційних облікових потоків підприємства; складання технологічної карти аналітичного дослідження господарської діяльності. Запропонований підхід до формування методичного забезпечення бухгалтерського аналізу підприємницької діяльності економічного суб'єкта дозволить створити єдину обліково-аналітичну інформаційну платформу, що підтримує процес прийняття адекватних управлінських рішень.

В залежності від того, яку кількість інформації на момент прийняття рішення має у своєму розпорядженні особа, що приймає рішення, існують три типи умов прийняття рішень: 1) якщо наявна вся необхідна для прийняття рішення інформація з високим рівнем достовірності, рішення приймається в умовах визначеності; 2) якщо інформація, що необхідна для прийняття рішення, характеризується певним рівнем достовірності, рішення приймається в умовах ризику; 3) якщо у особи, що приймає рішення, не має інформації, достатньої для прийняття рішення, рішення приймається в умовах повної невизначеності.

В процесі бухгалтерського аналізу інтерпретація облікових показників діяльності економічного суб'єкта для забезпечення прийняття рішень в умовах визначеності відбувається за допомогою таких способів: порівняння, побудова рядів динаміки, розрахунок середніх хронологічних величин, групування, візуалізація. Для забезпечення прийняття рішень в умовах ризику та невизначеності в процесі бухгалтерського аналізу доречно застосовувати такі способи інтерпретації облікових показників: побудова дерева рішень, лінійне програмування, аналіз чутливості, аналіз сценаріїв, побудова платіжної матриці, тому що саме цими способами для обґрунтування рішень зарубіжні управлінські аналітики користуються на практиці найчастіше. Для застосовування цих способів не потрібні програмне забезпечення та поглиблені знання з математики. Необхідно підкреслити, що у сучасних дослідженнях в сфері аналізу господарської діяльності здійснюється необґрунтований наголос на математичному методі та абсолютизації одержуваних на його основі аналітичних висновків, в результаті чого скорочується сфера використання методів дедукції та індукції.

Способи детермінованого факторного аналізу господарської діяльності (ланцюгових підстановок, абсолютних і відносних різниць, інтегральний, логарифмічний) загалом не враховують таку особливість господарювання, як безперервність діяльності. У сучасних вітчизняних методиках детермінованого факторного аналізу ці способи зазвичай замінюють дедуктивне дослідження процесу кругообороту капіталу. Проте, при проведенні аналізу фінансової звітності вони є корисними для дослідження взаємозв'язку між окремими коефіцієнтами, що характеризують фінансовий стан і ефективність поточної діяльності підприємства, та на основі побудованої мультиплікативної піраміди ключових показників діяльності суб'єкта господарювання уможливають пошук факторів, що найбільше впливають на стійкість (темпи) зростання масштабів діяльності суб'єкта господарювання. При цьому важливо, щоб темп зростання масштабів діяльності збігався з усталеним показником

співвідношення нерозподіленого (балансового) прибутку на кінець звітного періоду та середніх залишків власного капіталу. Ключова матриця параметрів фінансової звітності спрощує розв'язання задач багатofакторного моделювання коефіцієнтів фінансової звітності.

В процесі бухгалтерського аналізу необхідно розрізняти способи аналітичного забезпечення стратегічного управління та способи аналітичного забезпечення довгострокового планування. При стратегічному управлінні майбутнє розуміється як результат моделювання взаємодії багатьох чинників зовнішнього і внутрішнього середовища суб'єкта господарювання. Для забезпечення прийняття адекватних стратегічних рішень, в процесі бухгалтерського аналізу необхідно отримати розуміння суб'єкта господарювання та його зовнішнього і внутрішнього середовища. Способи матричного моделювання уможливають візуалізацію результатів стратегічного аналізу господарської діяльності підприємства на основі побудови матричних таблиць. До основних аналітичних інструментів стратегічного управління, якими повинен володіти сучасний бухгалтер, слід віднести BCG-аналіз, SWOT-аналіз, PIMS-аналіз, конкурентний аналіз, GAP-аналіз, PEST-аналіз, SPASE-аналіз.

При довгостроковому плануванні майбутнє розуміється як результат прогнозування основної тенденції розвитку економічної ситуації. Саме динамічний ряд формує судження про закономірність розвитку. Екстраполяція, що є продовженням ряду динаміки на основі виявленої закономірності змін, уможливорює прогнозування загальної тенденції розвитку. Для аналітичного забезпечення прийняття довгострокових управлінських рішень, в процесі бухгалтерського аналізу доречно застосовувати такі способи екстраполяції для виявлення основної тенденції зміни ключових фінансових показників: ковзної середньої та найменших квадратів. Спосіб дисконтування в бухгалтерському аналізі забезпечує прогнозування суми знецінення майбутніх грошових надходжень та майбутніх грошових витрачання при обґрунтуванні інвестиційних рішень, при формуванні довгострокового бізнес-портфелю суб'єктом господарювання та укладання ним довгострокових контрактів.

Література:

1. Курносов Ю.В. Аналитика: методология, технология и организация информационно-аналитической работы / Курносов Ю.В., Конотопов П.Ю. — Москва: Издательство «Русаци», 2004 г. — 550 с.
2. Мних Є.В. До питання визнання методологічних рівнів економічного аналізу [Текст] / Є.В.Мних // Економічний аналіз: зб.наук. праць ТНЕУ. — Тернопіль, 2010. — Вип.6. — С.360-362.
3. Мороз С.І. Напрями розвитку економічного аналізу в умовах сучасної еволюції управлінської думки [Текст] / С.І.Мороз // Економічні науки: зб.наук.праць Луцького національного технічного університету. Серія «Облік і фінанси». — 2011. - Випуск 8 (29). — Ч. 3. — С.64-70.
4. Олійник О.В. Розвиток економічного аналізу в умовах інституційних змін: [монографія] / О.В. Олійник. — Житомир: ЖДТУ, 2008. — 653 с.